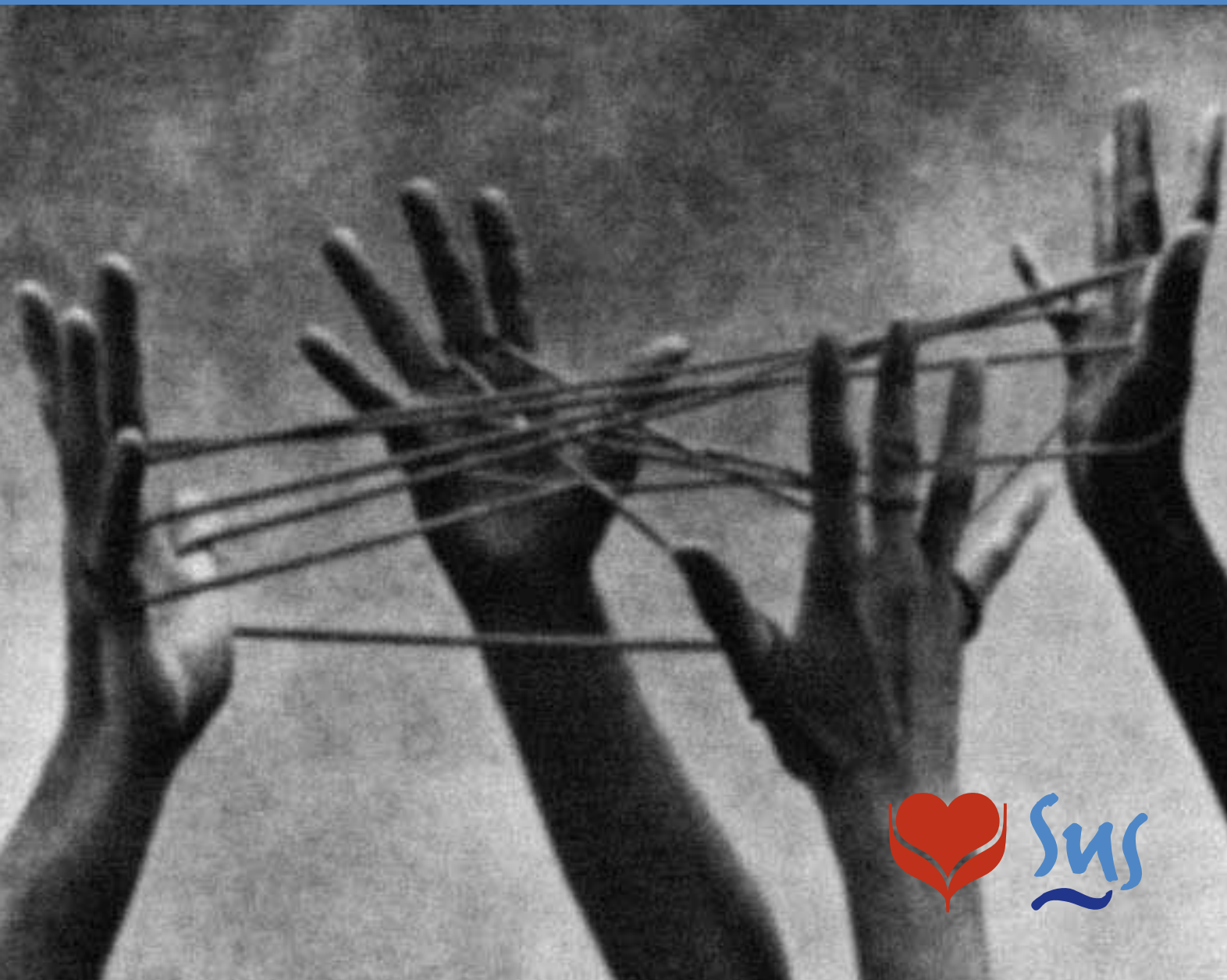

Jeg gjorde det – du kan også!

- NETVÆRKS RÅDSLAGNING FOR HJEMLØSE

Jeg gjorde det – du kan også!

Netværksrådslagning for hjemløse

© Socialt Udviklingscenter SUS og KFUM's Sociale Arbejde i Danmark, 2006

Tekst: Journalist Karen Pedersen

på basis af rapporten: Netværksrådslagning – erfaringer, fortællinger og refleksioner fra et udviklingsprojekt om netværksrådslagning for hjemløse, SUS 2005.

Citaterne er også herfra.

Redaktion: Bernhard Jensen, Elsebeth Kirk Muff og Jytte Faureholm.

Grafisk tilrettelæggelse: ImageConsult

Foto: Lars Rønbjerg og ImageConsult

Tryk: Jørn Thomsen Offset

Oplag: 2000

ISBN: 87-89814-80-0

Socialt Udviklingscenter SUS

Nørre Farimagsgade 13

1364 København K

Tlf. 3393 4450

sus@sus.dk

www.sus.dk

KFUM's Sociale Arbejde i Danmark

Højskolevej 3, Strib

5500 Middelfart

Tlf. 6440 1888

hovedkontor@kfumsoc.dk

www.kfumsoc.dk

Publikationen kan bestilles på adresserne ovenfor. Modtager betaler porto og forsendelse.

Publikationen er udgivet med støtte fra Socialministeriet.

Forord

”Jeg gjorde det – du kan også!” Sådan siger en tidligere hjemløs, der har deltaget i en netværksrådslagning.

En netværksrådslagning er kort fortalt et møde, hvor familie, venner og bekendte til en hjemløs (hans eller hendes netværk) diskuterer og foreslår indsatser, der kan forbedre den hjemløses situation.

En netværksrådslagning har til formål at udarbejde bæredygtige fremtidsplaner for den hjemløse, i et tæt samarbejde mellem den hjemløse, netværket og det offentlige. En grundtanke i modellen er at give netværket øget medansvar og at benytte dets ressourcer til at finde en holdbar løsning for den hjemløse, så vedkommende får den nødvendige støtte til at komme videre i sit liv.

Netværksrådslagning er en ny metode i socialt arbejde med hjemløse.

Tre af KFUM's Sociale Arbejdes institutioner, der tilbyder midlertidige boliger til hjemløse, deltog fra foråret 2003 til efteråret 2005 i et udviklingsprojekt om netværksrådslagning. Projektet blev gennemført i et samarbejde mellem Socialt Udviklingscenter SUS og KFUM's Sociale Arbejde i Danmark.

Formålet med projektet var at implementere netværksrådslagning som metode og beslutningsmodel i arbejdet med beboerne på de tre botilbud: Toften i Slagelse, Skjoldbo i Esbjerg og Sølyst i Horsens. Projektet blev finansieret af Socialministeriets hjemløsepulje.

Publikationen her fortæller om netværksrådslagning som metode og om erfaringerne fra udviklingsarbejdet.

Det socialpolitiske landskab undergår kraftige forandringer i disse år. I det nye landskab tegner der sig et kort med to hovedveje, der løber parallelt – et øget krav om brugerindflydelse og et ønske om øget inddragelse af civilsamfundet i det sociale arbejde. Begge dele tilgodeses i dette projekt.

For KFUM's Sociale Arbejde og for Socialt Udviklingscenter SUS er brugerindflydelse og metodeudvikling vigtige grundpiller i det sociale arbejde. I vores indsats rettet mod sårbare og udsatte befolkningsgrupper arbejder vi sammen i et partnerskab, for at videreudvikle metoder til inklusion gennem empowerment og deltagelse. Netværksrådslagning er et godt og brugbart eksempel på dette.

God læselyst.

*Lars Rahbek
Generalsekretær
KFUM's Sociale Arbejde i Danmark*

*Per Holm
Direktør
Socialt Udviklingscenter SUS*

Indhold

Beboeren: NU skal det være...	5
Hvad er netværksrådslagning?	9
Aktørerne i en netværksrådslagning	11
Medarbejderen: Netværket bliver medspillere	12
Hvorfor netværksrådslagning?	14
Netværksrådslagningens faser	15
Mikkels historie – 1	16
Fase 1 – Forberedelsesfasen	17
Mikkels historie – 2	18
Fase 2 – Selve rådslagningen i tre trin	19
Mikkels historie – 3	20
Fase 3 – Iværksættelses- og opfølgingsfasen	21
Om spørgsmålene til rådslagningen	22
Samordneren: "Uvildigheden er enormt vigtig"	24
Netværksrådslagning – hvem gør hvad?	25
Lederen: Netværksrådslagning åbner nye døre	28
Værd at være opmærksom på	30
Spørgsmål og svar	32
Forsøgsprojektet kort fortalt	34
Forsøgsprojektet i tal	35

Beboeren:

NU skal det være...

50-60 bajere om dagen var ganske almindeligt, da Kim Olsen gik på landevejen. I dag har han fået et helt nyt liv. Han er stoppet med at drikke, har fået kontakt til sin datter og sin familie, et sted og bo, arbejde og ny kæreste. Netværksrådslagningen var startskuddet.

Uniformen med alle medaljerne hænger på væggen endnu, men kaffekanden og "topsejlet" (kasketten) har Kim deponeret hos sin søster. For nu skal det være. Nu handler det om at få tilværelsen på skinner og få genskabt kontakten til datteren, som Kim indtil for nylig ikke havde set i seks år.

- Hun er min øjesten. Hun er ni år nu, og hvis jeg skal have nogle gode år sammen med hende, så er det NU. Min far var der sgu ikke for mig.

Kims datter blev anbragt i en plejefamilie, da hun var to år. Det fik Kim til at opgive ævred.

- Jeg sumpede rundt i seks år, på Lolland – her og der, og gik på landevejen i to somre og tre vintre. Jeg levede af at slibe knive for folk. Det er som om, tiden har stået stille i de år. Men jeg savnede min datter hele tiden. Jeg holdt kontakt til min ekskone, fordi jeg ville vide, hvordan det gik hende.

Ellers havde Kim ikke rigtig kontakt med familien. Sin storesøster Pia havde han ikke set i næsten ti år.

Netværks hva' for noget?

Pia Petersen gik rundt hjemme i Slagelse. Hun tænkte tit på Kim, savnede ham, men anede ikke, hvor han var. Men så en dag ringede telefonen:

- Det var Lotte (samordneren). "Har du en bror, der hedder Kim?", spurgte hun – "godt så er du den rigtige Pia". Og så snakkede hun videre, men jeg hørte kun det halve. Jeg hørte, hun sagde Kim, og tænkte kun på, hvor han var. Tårerne stod i øjnene på mig. Og da hun begyndte at snakke om netværk, troede jeg først, at det var noget med computere!

Skæbnen ville, at Kim befandt sig nogle få kilometer væk, på botilbuddet Toften. Her har han boet i flere omgange i løbet af de sidste år.

- I efteråret 2004 var jeg også inde omkring Toften. Mens jeg boede der, kom der en psykolog og holdt et foredrag om netværksrådslagning. Dengang stode jeg ikke på nogen, men hun fik mig alligevel til at tænke over nogle ting.

Efter endnu en tur på landevejen vendte Kim tilbage til Toften. Her gik han på antabus.

- Og NU tager jeg en netværksrådslagning, tænkte jeg. Jeg sagde ja, da jeg fik forklaret, at dem, man inviterer til rådslagningen, ikke har mistet troen på én. Når du først forstår det, får du et utroligt selvværd.

Jeg gjorde det - du kan også!...

Det handlede om mig, og der var nogle mennesker, der tog det seriøst og ville hjælpe mig til noget fuldstændig konkret (...). Det blev jeg meget benøvet og lidt rørt over. *(Beboer)*

Kanon at ses igen

Kims spørgsmål til netværksrådslagningen handlede om, hvordan han skulle få kontakt til sin datter igen, hvordan han skulle holde ventetiden ud, til det lykkedes, og hvordan han skulle få et sted at bo. Han var ikke i tvivl om, hvem han ville invitere til rådslagningen.

- Pia – hun var den første. Og min plejemor, som har kendt mig i 28 år. Og så ville jeg gerne have min datters plejemor med. Og min kontaktperson fra Toften. Min datters plejemor kom ikke med, fordi hendes mand var imod det, han stolede vist ikke på mig.

Kims søster syntes, netværksrådslagningen var en god idé.

- Jeg syntes, det lød som en god metode. Hvis ikke vi havde holdt den netværksrådslagning, tror jeg ikke, Kim havde fået fat i mig. Det er et stort skridt selv at skulle ringe på døren. Jeg var bare nødt til at tale med min forlovede. Jeg vidste, at det ville kræve, at vi begge to gik ind i det, hvis jeg sagde ja til netværksrådslagningen, så jeg tog en snak med ham, og han var selvfølgelig med på det og ville støtte mig.

- Jeg kunne ikke vente til rådslagningen med at se Kim, jeg vidste jo, at han var ude i den anden ende af byen, så jeg kørte ud på Toften. Og det var bare kanon dejligt at se ham igen.

Kim: - Det var som i går...

Gensyn med datteren

Selve netværksrådslagningen gik godt.

Pia: - Jeg synes, vi var seriøse. Vi fik lavet en plan for, hvordan Kim kunne få kontakt til sin datter igen.

I den følgende tid var Kims søster en stor hjælp. Det var hende, der førte ordet, da Kim skulle have kontakt til kommunen og amtet om at genoptage forældremyndigheden. Velvidende at Kims temperament har let ved at koge over.

Kim: - Gudskelov har jeg haft søs – det har jeg benyttet mig af mange gange. Jeg føler bare, at jeg render panden mod en mur.

Ventetiden var svær og blev for meget for Kim, så på et tidspunkt "stak han af" og tog et par uger på landevejen igen. Mens han var af sted, kom der et vigtigt brev om samværet med datteren. Og så var det bare om at vende næsen hjem.

I dag ser Kim sin datter to timer den første lørdag hver måned, hos plejefamilien. Pia er chauffør, når de skal mødes.

Kim: - Første gang var jeg godt nok nervøs, da vi kørte derned. Men min datter fór lige hen til mig og gav mig et kram – og så var jeg færdig!

Kim nyder hvert minut med datteren og føler, at tiden er ved at være ind til at søge om at få lov at se hende lidt mere. Han håber, det lykkes, og tror også

på det. For han har et udmærket forhold til plejemoren og efterhånden også til plejefaren.

- Jeg tror, han begynder at se, at jeg mener det.

Jeg skal have noget at lave

Netværksrådslagningens andet spørgsmål handlede om at finde en bolig. Og det kunne Pia også hjælpe med. Hun kendte ejeren af det hus, hvor Kim i dag bor til leje på førstesalen – otte huse fra hende selv. Kontaktpersonen fra Toften kommer på besøg en gang imellem, og det er fint.

Kim: - Jeg kan ikke trives i en lejlighed. Det her går, selvom jeg savner en have. Jeg håber, jeg kan købe en kolonihave, og jeg glæder mig, til min datter skal besøge mig der.

At finde et arbejde klarede Kim selv:

- En af de andre beboere på Toften havde fået arbejde og kom hjem og sagde, at de manglede en mand, om det ikke var noget for mig. Jo, selvfølgelig var det noget for mig. Så nu er det tidligt op og med toget til København på arbejde, jeg kører som spartner. Det er en rigtig god arbejdsplads.

- Det er vidunderligt at have arbejde. Jeg har lige gået 14 dage hjemme med lungebetændelse, og jeg var ved at blive vanvittig. Jeg skal have noget at lave

Du kan også!

Når Kim ser tilbage på det sidste halvandet år, er der sket en masse. En ny kæreste er det også blevet til, men det er en helt anden historie...

Netværksrådslagningen var startskuddet til en positiv udvikling, men man skal *ville* det, siger Kim. Det gælder også de netværkspersoner, der siger ja til at være med i rådslagningen, indskyder Pia:

- Man skal gøre op med sig selv, om man er stærk nok til både medgang og modgang, man skal gå 200 procent ind for det. Og så skal man selvfølgelig holde af personen lige så meget, som jeg holder af Kim og tror på ham...

Kim: - Vi har da undgået skænderier!

Pia (med et grin): - Ok ja... Men det er ikke noget, man kommer sovende til. I begyndelsen var jeg ude på Toften næsten hver dag og drikke en kop kaffe. Kim skulle vide, at jeg var der – også selvom han gjorde noget dumt. På et tidspunkt stak han så af, den store klovn, men han kom jo tilbage.

Kim: - Ja, og nu har jeg givet Pia kaffekanden og topsejlet! – Jeg så en vagabond, jeg kendte, i TV Øst for et stykke tid siden. Han fortalte, at han savnede sine børn. Jeg havde bare lyst til at gå ud og finde ham og sige: "Jeg gjorde det – du kan også!"

Hvad er netværksrådslagning?

En netværksrådslagning er kort fortalt et møde, hvor familie, venner og bekendte til en hjemløs, der opholder sig midlertidigt på en boform, diskuterer og kommer med forslag til indsatser, der kan forbedre beboerens situation.

Målet med netværksrådslagningen er at udarbejde en personlig plan for beboeren, ud fra nogle spørgsmål, beboeren selv formulerer og ønsker netværkets hjælp til at tage stilling til. Planen kan i nogle tilfælde være en del af den handleplan, beboeren får udarbejdet på boformen. En netværksrådslagning handler om fremtiden, ikke om fortiden. Selve rådslagningen afvikles i tre trin, der er en fast del af netværksrådslagningsmodellen: En informationsdel, netværkets egen rådslagning og en beslutningsdel.

En netværksrådslagning sigter på at aktivere netværket omkring beboeren. Netværket inviteres til et møde for at drøfte, hvordan de kan støtte beboeren med de ressourcer, de har. Samtidig kan netværket være med til at pege på, hvilke – måske oversete

– ressourcer beboeren har, som der kan bygges videre på, og hvilke initiativer der kunne være brug for fra det offentlige, dvs. fra kommunen eller andre.

Netværksrådslagning er altså en beslutningsmodel, ikke en form for behandling. Det er vigtigt at være opmærksom på det.

Noget særligt ved modellen er, at alle, der deltager i netværksrådslagningen, kender beboeren, og at han eller hun selv har ønsket, at de skal deltage i rådslagningen.

At reetablere kontakten til familien...

Så oplevede jeg, at beboeren ikke bare var '151258', men at han faktisk lige pludselig var et menneske, som formåede, fordi han havde netværket i ryggen, at præsentere en plan for sin sagsbehandler. *(Medarbejder)*

Principperne bag netværksrådslagning

Grundprincipperne eller paradigmet bag netværksrådslagning kan udtrykkes i få begreber, som også i øvrigt er "oppe i tiden" i det sociale arbejde: medbestemmelse, brugerinddragelse, mobilisering af beboerens og netværkets ressourcer, empowerment, ansvarliggørelse og tro på, at selv det mest udsatte menneske har mestringsfærdigheder.

Principperne har udspring i en humanistisk og kritisk tænkning. I praksis betyder det, at man forsøger at etablere et samarbejde med den hjemløse, som bevidst lægger hovedvægt på:

- at der sker en mobilisering af kræfterne hos den hjemløse og medarbejderen
- at medarbejderen skifter position fra at være ekspert til at være facilitator
- at brugerinddragelse og -medbestemmelse er nøgleord i samarbejdet
- at ingen person alene kan karakteriseres ved sin "diagnose" (hjemløs, alkoholmisbruger, narroman mv.)

Fra familierådslagning til netværksrådslagning

Netværksrådslagning er en videreudvikling af metoden familierådslagning, som en lang række kommuner anvender i arbejdet med børn og unge, hvis der er problemer i familien.

Familierådslagning (på engelsk Family Group Conference eller Family Group Decision Making) stammer fra New Zealand. Her har den oprindelige befolkning, maoriene, lang tradition for at inddrage familien og løse eventuelle problemer i fællesskab. I 1989 blev det gjort lovpligtigt, at familier i New Zealand skal have tilbudt en familierådslagning, hvis der er problemer med børnene eller de unge.

Metoden har siden bredt sig til flere europæiske lande, herunder Danmark, hvor der fra 1999 til 2002 blev gennemført et omfattende forsøgsprojekt med familierådslagning i 17 kommuner. Siden har yderligere en lang række kommuner taget metoden i brug.

Aktørerne i en netværksrådslagning

I netværksrådslagningen er beboeren i centrum. Men alle aktørerne arbejder sammen om at udarbejde og iværksætte en plan for beboeren – ud fra de spørgsmål, han eller hun har formuleret før selve rådslagningen.

Aktørerne i en netværksrådslagning er:

- Beboeren** Beboeren udarbejder med støtte fra en medarbejder fra boformen de spørgsmål, som netværksrådslagningen skal tage stilling til.
- Netværket** Familie, venner og bekendte, som deltager i rådslagningen og er med til at udarbejde en plan for beboeren. At netværket er med til at udarbejde planen, betyder ikke nødvendigvis, at de også forpligter sig til at være aktive i forhold til at føre den ud i livet.
- Initiativtager** Den medarbejder på boformen, der tager initiativ til netværksrådslagningen, typisk beboerens kontaktperson.
- Samordner** En udefrakommende, "neutral" person, som hverken er ansat på boformen eller i kommunen.
- Samordnerens opgave er at organisere netværksrådslagningen i samarbejde med beboeren, at besøge og informere netværket inden rådslagningen og at være vært ved selve rådslagningen. Samordneren kontakter også informatørerne på forhånd. Samordneren er ansat af boformen i den tid, det tager at planlægge og gennemføre netværksrådslagningen.
- Informatører** Fagpersoner, der giver informationer på netværksrådslagningen. Informatører er som regel medarbejdere fra boformen, oftest beboerens kontaktperson, men der kan også være informatører udefra. Det kan fx være beboerens sagsbehandler, en misbrugskonsulent, en repræsentant fra Kriminalforsorgen eller andre, alt efter hvad der skal drøftes på rådslagningen. Beboeren beslutter i samarbejde med medarbejderen på boformen, hvem der skal deltage som informatører.

Medarbejderen:

Netværket bliver medspillere

Netværksrådslagning giver netværket mulighed for at komme på banen på en helt anden måde end ellers, synes Inge Eskholm, afdelingsleder for efterværn på Sølyst i Horsens.

- Jeg har altid tillagt netværket stor betydning i efterværnsarbejdet, og i mit arbejde med netværksrådslagning er jeg blevet styrket i, at det er alfa og omega.

Inge Eskholm oplever, at netværksrådslagning i høj grad aktiverer ressourcerne i netværket.

- Netværksrådslagning er en helt unik metode. Uanset hvor meget godt jeg vil beboerne, så ligger det i baghovedet på dem, at jeg får løn for det. Netværket er ikke professionelle, de kommer for beboerens skyld. Det kan godt være, at han har løjet, stjålet, ikke holdt sine løfter – men de stiller op alligevel. Jeg har ikke oplevet en netværksrådslagning, hvor beboeren ikke er blevet rørt, som jeg aldrig før har set det. Beboerne oplever, at netværket VIL dem. Det er en meget stor ting, og det forpligter på en anden måde.

- Og hold op, hvor har netværket meget at byde på! De er gode til at tænke i anderledes løsninger. Og når de først har sat sig noget for, så bliver det gennemført.

- I netværksrådslagning bliver netværket medspillere på en anden måde, fordi alle har samme udgangspunkt. Der er ikke noget med, at én ved ét, en anden

noget andet, og en tredje måske slet ingenting. Det betyder også noget for beboerne. De behøver fx ikke bruge kræfter på at lyve. De kan være den, de er.

Samordneren er guld

Samordneren, som har en central rolle i netværksrådslagningen, er en ny samarbejdspartner for medarbejderne på boformen. En værdifuld samarbejdspartner, synes Inge Eskholm.

- Samordneren er guld for beboerne – og guld for vi medarbejdere, hvis vi tør se det! I samordneren får beboerne et menneske, der er helt og aldeles "deres". Der opstår en slags alliance mellem beboeren og samordneren i tiden op til rådslagningen.

- Det er vigtigt, at samordneren kommer udefra og ikke kender beboeren på forhånd. Jeg tror ikke, vi medarbejdere kan finde ud af "at sætte os på vores hænder", vi vil typisk ind og overtage, derfor skal det være en udefra. Det interessante er ikke, hvad beboerens historie er, men at samordneren er der for beboerens skyld, og at de arbejder sammen om et fælles mål.

- Som medarbejdere kan vi også "bruge" samordneren til at få andre briller på beboeren, fordi vi ikke ser det samme. Det er interessant. Og så kan vi øve os i at give slip – det er måske det allervigtigste.

Positive sagsbehandlere

Netværksrådslagning handler om at udarbejde planer for fremtiden i tæt samarbejde mellem beboerne,

Og så var jeg også lidt bæret over, at han havde peget på mig. Der synes jeg ikke jeg ville slå hånden af ham og sige nej. *(Tidligere plejefar til beboer)*

deres netværk og det offentlige. Om samarbejdet med kommunen siger Inge Eskholm:

- Jeg synes, sagsbehandlerne har været meget åbne, jeg har ikke oplevet modstand. Men de har nogle arbejdsbetingelser, der gør, at de ikke kan møde om lørdagen eller om aftenen, hvor netværksrådslagningerne typisk bliver holdt. Derfor har vi aftalt, at vi kan komme inden rådslagningen, hvis der er noget, der skal afklares, og at vi kan få fat i dem dagen efter rådslagningen, hvis vi har spørgsmål. Selvfølgelig kunne vi godt ønske os, at de var med til selve rådslagningen, men vi må indrette os efter virkeligheden, og jeg synes, de viser respekt for metoden med de aftaler, vi har lavet.

Fra ekspert til konsulent

Tiden efter rådslagningen er ofte en særlig periode i beboernes liv. En slags ny start.

- De har forpligtet sig på en plan med nogle mennesker, som de elsker, og som elsker dem. Den plan får vi lov at være en del af, og her skal vi igen "sætte os på hænderne". Vi skal vise planen respekt og passe på med ikke at tage over. I stedet bliver vi en slags konsulenter.

- Jeg bruger en del tid på at være "konsulent" efter netværksrådslagningen. Jeg bliver tit ringet op af netværket. De har fx brug for at fortælle, at de har overholdt planen, og nogen spørger, om de gør det godt nok. Det skal jeg ikke vurdere, men jeg kan give dem anerkendelse for det, de gør.

Giver ny arbejdsglæde

En vigtig sidegevinst ved netværksrådslagning er, at det giver ny arbejdsglæde, synes Inge Eskholm.

- Jeg har i forvejen et optimistisk menneskesyn, men jeg glæder mig over, at de mange ressourcer, vi mennesker har, bliver synlige i en netværksrådslagning.

- Det er også en glæde at arbejde med en familie, det er der energi i. Der er stor forskel på at komme (som efterværnsmedarbejder, red) hos en, som er meget ensom, og hos en, der har haft besøg dagen før. Som en beboer engang sagde til mig: Hvad er et hjem uden gæster? Og så er det da også en glæde, at netværket værdsætter mit arbejde. Det er rart at få anerkendelse for det, man laver.

Så det er bare om at komme i gang, lyder opfordringen til andre boformer.

- Min erfaring er, at det er godt at holde et fælles informationsmøde for både medarbejdere og beboere, inden man går i gang. Det gjorde vi, og det kom der en god debat ud af. Det er vigtigt at informere om det – og så gå i gang. Også selvom alle i personalegruppen måske ikke er enige. Jeg har da stadig kolleger, der ryster på hovedet af mig, fordi jeg brænder sådan for det. – Men det er bedre at tænde lys end at bande over mørket.

Hvorfor netværksrådslagning?

Forsøgsprojektet med netværksrådslagning viste, at netværksrådslagning kan sætte i gang i en proces, der kan føre til afgørende positive forandringer for beboeren.

- De beboere, der deltog i projektet, fortæller generelt, at rådslagningen har givet dem et mere positivt syn på deres fremtidsmuligheder. At de har fået et bedre liv, uden at alle deres problemer er blevet løst.
- Beboernes ressourcer kom tydeligere frem i lyset i løbet af rådslagningsprocessen.
- Relationerne mellem beboere og medarbejdere på boformen fik et andet balancepunkt. Det, beboerne beder om hjælp til, og den hjælp, der tilbydes, er noget andet end tidligere. Ikke mindst bliver der arbejdet meget mere målrettet på at reetablere kontakten til familien.
- Beboerne har et netværk – og kontakten til netværket betyder meget for dem.
- Netværket stiller gerne op, og de har noget at byde på.
- Netværket får mulighed for at mødes og strukturere en form for støtte, som de ofte har ventet på at etablere.
- Medarbejdernes vilje og tro på, at det kan nytte, er en væsentlig drivkraft, for at rådslagningen lykkes.
- For medarbejderne kan netværksrådslagning være med til at sætte spørgsmålstejn ved daglige rutiner, og ved, hvordan de normalt ser og forholder sig til beboerne. Medarbejderne bevæger sig fra at være eksperter til at være facilitatorer.
- Arbejdet med netværksrådslagning virker oplivende i det daglige arbejde og tilfører arbejdsprocessen fornyet optimisme.
- Samordneren er væsentlig for rådslagningsprocessen. Det er vigtigt, at samordneren kommer udefra og er neutral.
- Netværksrådslagning kan opfattes som en ny farve på den palet af metoder, som boformerne arbejder med. Og som et tilbud, mange beboere kan have glæde af.

At få bedre kontakt med sine børn...

Netværksrådslagningens faser

En netværksrådslagning er altså et møde, der handler om konkrete problemstillinger. Det kan fx handle om at få kontakt til familien (igen), om bolig, fritid, beskæftigelse eller andet. Der er en del forberedelse op til selve rådslagningen, og bagefter kan der også være en del arbejde med at føre planer og aftaler ud i livet.

Processen i en netværksrådslagning forløber i tre faser:

- Forberedelsesfasen
- Selve netværksrådslagningen, som gennemføres i tre trin
- Iværksættelses- og opfølgingsfasen.

//

Jeg har aldrig (før) følt, at jeg blev behandlet ligeværdigt. Jeg har altid været en klient, som har siddet og skulle bede om dit og dat... Det her var noget helt andet, der følte jeg mig lige pludselig som et menneske. Jeg blev ligefrem respekteret for, hvad jeg sagde. (*Beboer*)

Det der med, at det er en neutral person, altså en udefra, der skal være tovholder, det er en enormt god idé. (Beboer)

Mikkels historie – 1

I dagene op til netværksrådslagningen er Mikkel ret spændt. Hvordan mon det vil gå? Han tænker mest på, hvordan hans to ældste brødre vil reagere, hvad de vil sige, og om de vil se skævt til "det, han har gået og lavet de sidste år". Mikkel har ikke set sin familie de sidste fem-seks år, hvor han har flyttet en del rundt og levet et noget omskifteligt liv. Han har været på stoffer og har boet på gaden i en periode, og han har også haft psykiske problemer. De seneste fem måneder har Mikkel boet på en boform for hjemløse. Det er her, han hører om netværksrådslagning, fra sin kontaktperson. Og det lyder som en god idé, synes han.

Mikkel formulerer ét spørgsmål til sin netværksrådslagning: Hvordan får jeg kontakt med min familie og mine venner igen?

Da Mikkels spørgsmål er klar, bliver der tilknyttet en samordner, som ikke er ansat på boformen. Han skal sammen med Mikkel stå for at planlægge og gennemføre rådslagningen. Mikkel gør med det samme klart, at han ikke ønsker, at hans mor skal deltage i rådslagningen. Hun har svigtet for mange gange, føler han. Til gengæld vil han gerne have sin stedfar og sine fire brødre med. Og mormoren, som han ikke har set i 10-12 år. Og måske et par stykker mere.

Samordneren går i gang med at kontakte Mikkels familie pr. telefon. Bagefter tager han rundt og besøger alle i netværket. Alle undtagen mormoren siger ja til at deltage.

At få bedre styr på sin økonomi...

Fase 1 – Forberedelsesfasen

- *En medarbejder fra boformen introducerer netværksrådslagning for beboeren*
- *Beboeren formulerer spørgsmål om sine ønsker for netværksrådslagningen, med støtte fra medarbejderen*
- *Beboeren, medarbejderen og samordneren underskriver en samarbejdsaftale*
- *Beboeren og samordneren finder sammen ud af, hvem der skal inviteres til netværksrådslagningen*
- *Samordneren inviterer og informerer beboerens netværk om rådslagningen.*

Når en beboer har sagt ja til en netværksrådslagning, formulerer beboeren sammen med en medarbejder, oftest sin kontaktpersonen, de spørgsmål, han eller hun ønsker, at netværksrådslagningen skal tage stilling til. Det kan være spørgsmål som: "Hvordan får jeg kontakt til min familie igen?". "Hvordan kan det lade sig gøre, at jeg kan være mere sammen med til min datter?" "Hvordan får jeg egen bolig, hvor der bor mennesker omkring mig?". "Hvordan kan jeg få hjælp og støtte til at planlægge min økonomi?". "Hvordan kan jeg blive trappet ud af metadon?". Beboerne har som regel flere spørgsmål, de ønsker netværkets stillingtagen til.

Arbejdet med at formulere spørgsmålene er for nogle beboere en proces, der strækker sig over længere tid, og sommetider er der behov for flere snakke med medarbejderen undervejs.

Når spørgsmålene er klar, inddrages samordneren. Han eller hun kender ikke beboeren eller dennes historie på forhånd. Samordneren og beboeren bliver præsenteret for hinanden, og samordneren får præsenteret spørgsmålene. Samordneren har nu til opgave at organisere rådslagningen sammen med beboeren. De taler om, hvem beboeren ønsker at invitere til rådslagningen, og samordneren kontakter og besøger herefter de enkelte medlemmer af netværket. I første omgang for at invitere dem til rådslagningen, og hvis de siger ja til det, for at orientere dem om, hvad netværksrådslagning er, og præsentere dem for beboerens spørgsmål.

Det er også samordneren, der – stadig i samråd med beboeren – står for det praktiske i forbindelse med rådslagningen, dvs. finder et "neutralt" sted uden for boformen, hvor mødet kan holdes, sørger for kaffe, og hvad beboeren ønsker, de skal have at spise ved netværksrådslagningen.

Samordneren er i løbende kontakt med beboeren i forberedelsesfasen, og beboeren kan kontakte samordneren pr. telefon. De kan også mødes, hvis der er behov for det.

Forberedelsesfasen – fra beboeren har sagt ja til en netværksrådslagning og til selve netværksrådslagningen finder sted – varer typisk 4-6 uger. Det er væsentligt, at der ikke går længere tid, hvis motivationen hos beboeren og netværket skal fastholdes.

Jeg følte mig som vært. Det var en helt speciel fornemmelse. Det er mange år siden, jeg har prøvet at føle mig som den, der inviterer til et eller andet. (Beboer)

Mikkels historie – 2

Selve rådslagningen bliver holdt på et hotel i Nordjylland, tæt på familien. Der er bestilt smørrebrød. Det har Mikkel og samordneren aftalt. Det er en større flok fra Mikkels netværk, der er samlet om bordet: hans stedfar, hans to ældste brødre og deres kærestes, hans to yngste brødre på 10 og 12, hans tidligere plejeforældre, som efterhånden er godt oppe i årene – og i sidste øjeblik har Mikkel også inviteret en ven af familien med.

Samordneren byder velkommen, og Mikkels kontaktperson og en anden medarbejder fra boformen kommer indledningsvis med nogle informationer om Mikkels situation. I deres oplæg lægger de vægt på hans ressourcer. Bagefter holder familien deres eget møde, selve netværksrådslagningen, uden de professionelle. Mikkel har på forhånd bedt sin lillebror om at være støtteperson under rådslagningen.

Mikkel lægger ud med at fortælle om sit liv de sidste år. Det er rarest, at der er rene linjer om det, synes han. "Og hvis nogen har noget at spørge om, så spørg". Det har familien, så den første lille times tid går med det. Bagefter diskuterer de Mikkels spørgsmål om, hvordan han kan få kontakt med familien igen. Familien melder ud, at Mikkel er velkommen hos dem alle, og at han altid kan ringe og spørge

om hjælp eller råd. Han er også velkommen til at komme på besøg, men de vil ikke have, at han tager stoffer, når han er hos dem.

De taler også om, hvor Mikkel kan bo fremover. Mikkels ene bror er ordstyrer og sørger for, at de ikke snakker i munden på hinanden, og at snakken holder sig på rette spor.

Mikkels stedfar foreslår, at Mikkel kan flytte til Nordjylland og bo hos ham, sammen med Mikkels to mindste brødre. Stedfaren har netop købt en ejendom, som han er ved at sætte i stand, og der er god plads. Det vil Mikkel meget gerne.

Familien skriver planen ned, og så er de klar til at fremlægge den for samordneren og medarbejderne, der har ventet inde ved siden af. De synes også det lyder som en god idé.

Inden familien går hver til sit, aftaler de at mødes igen nogle måneder efter for at følge op på, hvordan det går med planen.

Fase 2 – Selve rådslagningen i tre trin

- *Informationdelen*
- *Netværkets egen rådslagning*
- *Beslutningsdelen*

Selve netværksrådslagningen afvikles i tre trin, der er en fast del af modellen:

Trin 1 – Informationsdelen

Samordneren er vært, byder velkommen og præsenterer deltagerne for hinanden. Herefter kommer informatøren eller informatørerne med deres oplæg om beboeren. Oplæggene skal være fremadrettede og have fokus på ressourcer. Kun oplysninger, som beboeren kender på forhånd og har sagt god for, bliver lagt frem. Netværket kan stille opklarende spørgsmål undervejs, men ikke diskutere på dette første trin af rådslagningen. Til sidst ridser samordneren de spørgsmål op, som netværket skal tage stilling til.

Trin 2 – Netværkets egen rådslagning

Netværksrådslagningens trin 2 er beboerens og netværkets eget møde, her deltager samordneren og informatørerne ikke. Ud fra de oplysninger, der er lagt frem, diskuterer netværket beboerens spørgsmål og kommer med deres bud på en personlig plan for beboeren. Herunder hvad de eventuelt selv vil bidrage med, og hvad de mener, der måske kan være brug for af hjælp fra det offentlige. Samordneren har på forhånd talt med beboeren om, hvem i netværket der kan være hhv. ordstyrer og referent på mødet. Samordneren og beboeren har også drøftet, om beboeren har brug for en støtteperson under

rådslagningen. Hvis beboeren ønsker det, er der på forhånd valgt en fra netværket.

Samordneren og informatørerne kan kaldes ind til netværkets møde undervejs, hvis netværket har spørgsmål.

Trin 3 – Beslutningsdelen

Når netværket er færdige med deres drøftelser, mødes alle igen. Informatører udefra opfordres til at deltage i beslutningsdelen, hvis de har mulighed for det, og hvis beboeren er indforstået med det. Samordneren er igen vært og ordstyrer. En fra netværket fremlægger nu netværkets forslag til plan for beboeren. Medarbejderne fra boformen spørger fagligt ind til planen, og samordneren kan bede om at få uddybet dele af planen for at sikre, at aftalerne er så konkrete som mulige, og at alle er enige om, hvem der gør hvad.

Inden deltagerne går hver til sit, aftaler de tid og sted for en ny rådslagning, der har til formål at følge op på, hvordan det går med planen. Antallet af opfølgninger kan variere. Der kan være tale om en enkelt opfølgning eller om to eller flere opfølgninger efter behov.

Efter mødet sørger samordneren for at, at alle deltagere får referatet fra mødet og en kopi af planen.

Hele netværksrådslagningen (de tre trin samlet) varer typisk 2-4 timer.

... Resultatet var ikke helt som forventet. Men jeg fik det ud af det, jeg gerne ville have, nemlig at jeg fik et spark videre og 'kom ud på en god surf', som jeg stadig er mere eller mindre på. (*Beboer*)

Mikkels historie – 3

Efter rådslagningen bliver Mikkel hos sin bror en uges tid, inden han tager tilbage til boformen. Medarbejderne her bemærker, at han er gladere end han har været længe. Mikkel meddeler han, at han skal flytte til Nordjylland til sin tidligere stedfar og sine to små brødre, og sammen med boformen bliver der lavet en flytteplan. Mikkel får bevilget et depositum til lejligheden og får etableringshjælp. Da det først er bestemt, at han skal flytte, kan han næsten ikke vente. Boformen hjælper Mikkel med at flytte i deres bus.

Et par måneder efter samles Mikkel, familien, samordneren og medarbejderne fra boformen igen til opfølgning på hotellet. Det går rigtig godt med planen. Mikkel trives hos stedfaren. Han har taget på i vægt og er blevet gladere. Han har fået mere indhold i hverdagen og har ikke brug for stoffer. Det er ikke engang svært at lade dem ligge nu, hvor han har noget at give sig til, siger han. Mikkel sender sine små brødre i skole og læser lektier med dem, og han er i gang med at indrette butik i stedfarens ejendom.

Det er et godt møde. Alle er glade for, at Mikkel så tydeligt har fået det bedre. Inden de skilles, aftaler familien at mødes igen til oktober for at følge op.

Fem måneder senere: Siden sidst er der sket en del i Mikkels liv. På den opfølgende rådslagning fortæller han, at han er droppet ud af sin anti-depressive medicin fra dag til dag og er begyndt at drikke en del alkohol. Men der er også sket gode ting; han har fået en kæreste, som er flyttet ind hos ham, og han har søgt arbejde på en fabrik.

Rådslagningen bliver blandt andet brugt til at snakke om problemerne med medicin og alkohol. Netværket aftaler, at Mikkel skal kontakte sin læge og distriktspsykiatrien igen. Netværket er meget indstillede på at støtte op om Mikkel og ivrige efter at vise det. De beder om, at medarbejderne fra boformen ikke "giver slip" endnu. De vil gerne have endnu en opfølgende rådslagning om et halvt års tid...

Fase 3 – Iværksættelses- og opfølgingsfasen

- *Netværkets plan for beboeren føres ud i livet*
- *Der holdes en eller flere opfølgende rådslagninger.*

I tiden efter netværksrådslagningen er det vigtigt, at medarbejderne på boformen sætter tid af til at iværksætte den del af planen, de evt. har påtaget sig. Der kan fx være tale om, at de skal kontakte kommunale

myndigheder, boligselskaber e.l. Det er også vigtigt, at de tager en samtale med beboeren om, hvordan han eller hun synes, rådslagningen gik.

Når tiden er inde til det, er det samordnerens opgave at indkalde til den opfølgende rådslagning og ligesom sidst at stå for det praktiske. Det er samordnerens ansvar, at processen bliver rundet godt af.

At få hjælp til alkoholproblemer...

Om spørgsmålene til rådslagningen

Beboeren formulerer spørgsmålene til netværksrådslagningen sammen med en medarbejder fra boformen. Det kan være en længere proces, hvor der kan være brug for at snakke sammen og mødes flere gange.

Beboeren har udspillet og kan beslutte, hvad der skal tages afsæt i. Men medarbejderen har en vigtig funktion som sparringspartner med faglig indsigt i nogle af de problematikker, der er aktuelle for beboeren. Medarbejderens funktion er at spørge nysgerigt og undersøgende ind til temaerne, for at gøre dem så præcise som muligt.

Det er vigtigt:

- At emner og temaer ALTID formuleres som spørgsmål.
- At spørgsmålene formuleres i jeg-form (fx: Hvordan kan jeg få støtte til at fastholde en bolig?)

Til forskel fra: Hvordan kan John få støtte til at fastholde en bolig?)

- At søge en positiv formulering af spørgsmål, der kan understøtte en konstruktiv dialog til rådslagningen. Rådslagningen handler IKKE om fortiden.
- At undgå at formulere spørgsmål om emner, som netværket ikke har forudsætninger for at indgå i dialog om.
- At formulere så konkrete spørgsmål som muligt.
- At huske, at det er okay at lave en rådslagning om "små ting" – hele verden, og hele beboerens liv skal ikke klares på en rådslagning.
- At undgå, at spørgsmålene bliver for terapeutiske.
- At have en faglig tilgang til samarbejdet og dialogen med beboerne om at udforme spørgsmålene.

//

For mig bliver socialt arbejde pludselig meget livsbekræftende (...) i forhold til det, vi står i, på netop vores boformer, hvor det tit er nogle tunge skæbner, vi møder... (Medarbejder)

Kan alle have glæde af en netværksrådslagning?

Som udgangspunkt kan alle beboere få tilbudt en netværksrådslagning, men det er væsentligt:

- at beboeren har et bevidst ønske om forandring
- at beboeren ikke har et for stort aktivt misbrug
- at der er et tillidsforhold mellem medarbejder og beboer
- at medarbejderen tror på, at det er en god idé.

Rådslagning kan gennemføres både for beboere på boformen og som led i efterværn, fx i forbindelse med, at beboeren flytter fra boformen, eller når han eller hun er flyttet i egen bolig.

Det er en god idé at præsentere tilbuddet om netværksrådslagning for beboeren allerede i den første samtale med kontaktpersonen, når beboeren flytter ind. Kontaktpersonen kan så tage det op igen senere.

At få støtte til at finde ny bolig,
eller fastholde bolig...

Samordneren:

"Uvildigheden er enormt vigtig"

Det har stor betydning, at man kommer udefra og ikke kender beboerens historie, siger samordner Lotte Hansen.

Lotte Hansen er en erfaren samordner. Mere end 150 familierådslagninger har hun efterhånden været med til. Men der er noget særligt ved at være samordner i en netværksrådslagning.

- Fordi det handler om voksne mennesker, er der en helt anden frihed i det. Selvom rådslagningen er sat i gang af boformen, er det *beboerens* rådslagning.

Som samordner er Lotte Hansen først og fremmest organisator.

- Jeg kommer udefra og har ikke nogen forhåndsviden om beboeren. Jeg kommer ikke og fortæller, hvad han skal gøre, jeg kommer og siger: "Det her vil du gerne, og du kan godt!"

- Jeg oplever generelt, at beboerne har mistillid til "systemet", og at de føler, jeg møder dem på en anden måde. Uvildigheden er enormt vigtig. Selvom medarbejderne på boformen gør et godt stykke arbejde, kommer de ofte til at stå som systemets repræsentanter. De repræsenterer jo også bostedet og reglerne.

En slags boble udenpå

- Som samordner træder du ind i et andet menneskes liv. Det må man gøre fordomsfrit, ved at møde beboeren der, hvor han er, med respekt for hans livsvalg og værdier.

- Samordnerens opgave er jo meget praktisk, men derudover synes jeg, den vigtigste funktion er "den opbyggelige". At man kan være med til at bygge beboeren op: "Du vil gerne have forandring, du kan godt". Hvis man har ligget ned tilstrækkelig længe, har man svært ved selv at finde vejen igen.

Som samordner er det vigtigt at holde balancen mellem professionel og privat.

- Man kommer som professionel, man er knyttet til en opgave. Det handler om personlig etik, at man har afklaret den rolle. Det er vigtigt, at man holder det personlige udenfor. At man har så meget respekt for den andens liv, at man ikke bliver en del af det. Man er en slags boble, der bliver sat udenpå en tid.

Bliver mødt positivt

Lotte Hansen har kun mødt positive reaktioner, når hun har opsøgt beboernes netværk for at invitere dem til rådslagning.

- Netværket er meget positive, og der er stor velvillighed til at give andre en hånd på vejen i livet. Næsten uanset hvilken relation de har til beboeren. De fleste føler sig også lidt udvalgt. "Nu har han haft det svært i lang tid, og så har han valgt mig..." Det er dejligt, når nogen har brug for én.

- Jeg har ikke oplevet, at nogen har sagt nej til at deltage. De kan være i tvivl, om der vil komme noget godt ud af det, fordi de måske er blevet skuffede før, men de er villige til at give det en chance.

Der kom jeg op til hovedpersonen. Hun havde taget det blå mågestel frem og bestilt smørrebrød fra en smørrebrødsforretning, fordi der var bud om Hans. Så jeg var ønsket og velset. *(Samordner)*

Detektivarbejde

Fra Lotte Hansen møder beboeren første gang, til netværksrådslagningen holdes, går der højst en måned.

- Det kan være lidt af et detektivarbejde at finde frem til netværket, hvis der ikke har været kontakt længe, men der skal helst ske noget ret hurtigt.

- Jeg har som regel to møder med beboeren, inden jeg begynder at kontakte netværket. Det, der fylder mest i snakken, er, hvem der skal inviteres til rådslagningen. Der er altid nogen, der popper op med det samme, og så kan der være nogen, beboeren er i tvivl om. Så lytter jeg og stiller spørgsmål. Man kan godt have netværkspersoner med, selvom der har været konflikter engang, det handler jo om at se fremad.

- Beboernes største utryghed er, hvordan netværket vil reagere. Vil de nu også sige ja til at være med? Derfor er jeg også i løbende kontakt med beboeren, mens jeg kontakter og besøger netværket. For at sikre den trykthed.

En ny start

På selve netværksrådslagningen fungerer Lotte Hansen som vært.

- Jeg sørger for, at der er rart, at der er lys og servietter på bordet, kaffe og te, lidt frugt og lidt sødt, måske lidt at spise. Det er vigtigt, at netværket føler sig velkommen, men det behøver ikke være med suppe, steg og is. Derfor kan man godt være pæn i

tøjet, for der er noget formelt over det. På en måde markerer det en ny start for beboeren.

- Som regel er stemningen spændt. Lidt som en blanding af eksamen, og som når man venter på sine gaver juleaften, hvad sker der nu...? Spændingen tager lidt af, når deltagerne har sagt goddag, men forsvinder først helt, når de sidder over for hinanden i den private rådslagning.

- Jeg synes, at netværket går til opgaven med stor seriøsitet. Efter rådslagningen fremlægger de planen. Jeg er ordstyrer og spørger ind, hvis der er noget, der ikke er klart. Hvis netværket fx har bestemt, at beboeren skal se sine børn lidt mere, kan jeg spørge, hvad der mere præcist ligger i det. Det er min erfaring, at beboerne er glade for, at aftalerne bliver så konkrete som muligt, fordi de er vant til, at så meget flyder. Men det er stadig netværket og beboeren, der sammen træffer afgørelsen.

- I den følgende periode, når planen skal føres ud i livet, træder jeg lidt væk, indtil 14 dage før opfølgningen, så ringer jeg og hører, hvordan det går. Om beboeren har brug for lige at mødes igen, det har de tit. Hele netværksrådslagningen afvikles som regel inden for et år. Min erfaring er, at der er brug for to-tre opfølgninger. Familien "overtager" hurtigt sammen med beboeren, men de giver også udtryk for, at de har brug for, at der er nogen, der holder fast.

Netværksrådslagning – hvem gør hvad?

Netværksrådslagning bygger på et samarbejde i en værdig dialog mellem aktørerne. Et sådant samarbejde kræver fælles fodslag og gensidig respekt for hinandens roller.

Beboerens opgaver er:

- At formulere spørgsmål til rådslagningen, med støtte fra en medarbejder fra boformen
- At beslutte, hvem der skal inviteres til rådslagningen fra netværket
- At beslutte, sammen med medarbejderen, hvem der skal deltage som informatører
- At deltage i selve rådslagningen.

Netværkets opgaver er:

- At deltage i netværksrådslagningen
- At udarbejde en plan for beboeren og skrive den ned
- At fremlægge planen (netværksrådslagningens trin 3)
- At være med til at føre planen ud i livet i det omfang, det er aftalt
- At deltage i den eller de opfølgende rådslagning(er).

Samordnerens opgaver er:

- At stå for det praktiske i forbindelse med rådslagningen, sammen med beboeren
- At kontakte og besøge beboerens netværk for at invitere dem til og informere om rådslagningen
- At kontakte eventuelle informatører uden for boformen
- At sørge for lokaler, mad og drikke til rådslagningen
- At være vært på selve rådslagningen (trin 1 og 3)
- At lede processen under trin 1, hvor informatørerne kommer med information om beboeren
- At være ordstyrer, når planen fremlægges (trin 3)
- At spørge ind til planen, hvis noget er uklart, for at sikre at aftalerne er så præcise som mulige.
- At aftale den opfølgende rådslagningen
- At sørge for, at alle får et referat af mødet og en kopi af planen
- At stå for den eller de opfølgende rådslagning(er).

Den der snak om, hvad går der af mig som professionel. Jeg var da meget skeptisk. Det tænker jeg slet ikke på mere – overhovedet. (Medarbejder)

Medarbejderens (initiativtagerens) opgaver er:

- At tilbyde og motivere beboeren til en netværksrådslagning
- At hjælpe beboeren med at udarbejde spørgsmål til rådslagningen
- At finde eventuelle informatører uden for boformen, i samråd med beboeren
- At deltage i selve netværksrådslagningen (trin 1 og 3)
- At spørge fagligt ind til netværkets plan
- At støtte beboeren i at gennemføre planen
- At medvirke til at gennemføre planen, hvis det er aftalt
- At deltage i den eller de opfølgende rådslagninger

Andre professionelles opgaver er:

- At komme med informationer under netværksrådslagningens trin 1
- At være med til at føre planen ud i livet, hvis det bliver besluttet, at der skal hjælp til fra det offentlige

Netværksrådslagning bygger på samarbejde...

Lederen:

Netværksrådslagning åbner nye døre

På Skjoldbo i Esbjerg er netværksrådslagning et fast tilbud til beboerne. Og det åbner nye døre, fortæller leder Dieter Sebelin.

- Vi har valgt at arbejde med netværksrådslagning, fordi det hænger godt sammen med den pædagogik, vi har på Skjoldbo. Metoden bygger på anerkendelse, og det passer med vores grundtanke om, at ethvert menneske er unikt. Det betyder også, at hver beboer har et unikt netværk, siger Dieter Sebelin.

- Vi har altid arbejdet sammen med beboerens nærmeste familie, men ved at arbejde med netværksrådslagning er vi blevet opmærksomme på, at netværket er bredere end familien.

Fra tilskuer til aktør

Men hvad er det metoden kan?

- Den frigør nogle ting, bevidst eller ubevidst. I netværksrådslagning arbejder man med den enkelte beboer ud fra en positiv tilgang. Beboeren er i centrum og skal selv pege på, hvor han eller hun kan se nogle muligheder i sit liv. Det er den enkeltes egen dagsorden. Man kan sige det meget rammende med et Carl Scharnberg digt: "Det nye sker, når den, som altid er tænkt tilskuerens rolle, begynder at blande sig."

Til at planlægge rådslagningen sammen med beboeren, ansætter boformen en samordner udefra.

- Det er meget hensigtsmæssigt, at samordneren er en neutral person. Det udelukker skjulte dagsordner og "manipulation", bevidst eller ubevidst, fra personalets side. Vi er ikke neutrale på samme måde, fordi vi også er dem, der skal gennemføre sanktioner. Vi repræsenterer både det gode og det onde. Samordneren repræsenterer kun det positive. Godt nok koster det penge at hyre en samordner, men ellers skulle vi selv gøre arbejdet, og så ville de ressourcer mangle et andet sted i dagligdagen. Man skal ikke tro, det er billigere at gøre det selv.

Løser ikke alle problemer

Med til overvejelserne hører naturligvis, om "det kan betale sig" at arbejde med netværksrådslagning på lang sigt.

- Naturligvis kan det betale sig, ellers ville vi ikke sige ja til det. Netværksrådslagning åbner nogle flere døre for beboerne. Desuden føler de sig forpligtede over for netværket og den fælles plan på en anden måde, end vi kender det fra vores egne handleplaner. Der kommer mere alvor ind.

- Og jo mere kontakt, man har, jo bedre kommer man videre med sit liv, efter at man har forladt boformen – det er noget blivende, man får med sig. Derfor mener jeg også, at netværksrådslagning er en god idé i forbindelse med efterværn.

Endnu er det for tidligt at måle effekten for beboerne på lang sigt.

Når man får relationerne igen, får man lige pludselig noget at leve op til. Netværksrådslagningen har været en 'dåse-åbner' til at få de relationer igen: 'Godt nok har jeg måske båret mig dumt ad, men faktisk vil de mig det godt.' (*Leder af boform*)

- Det kunne være godt at lave en opfølgning og se, hvordan det går beboerne. Men man skal ikke regne med, at fordi man holder en netværksrådslagning, så er alle problemer pludselig løst. Nogle beboere har meget med sig i rygsækken. Men måske kan det være med til at gøre dem mere motiverede, fx for at gå i behandling eller begynde at gå i skole. Det åbner flere døre, end de har haft tidligere, men hvordan de døre åbnes, og hvor de fører hen, er forskelligt.

- Generelt får beboerne en bedre livskvalitet, når de får kontakt med deres netværk.

Pas på fordomme

Til nye boformer, som har lyst at arbejde med netværksrådslagning, har Dieter Sebelin disse råd:

- Først og fremmest skal man være enige om det i personalegruppen. Man bruger meget tid på det, så der skal være en fælles holdning til, at det er dét man vil, og det, man vil bruge ressourcer på.

- Dernæst synes jeg, at det er en god idé at indhente oplysninger fra dem, der har prøvet at arbejde med netværksrådslagning. Vi har nogle erfaringer, vi gerne vil give videre.

- Og når beslutningen først er taget, skal man ikke vente for længe med at gå i gang. Ikke så mange overvejelser over, hvilke beboere vi tror kan have glæde af en rådslagning. Jeg tror, vi skal passe på med at selektere og være for skeptiske. Jeg har selv

prøvet at få mine fordomme om en beboer gjort til skamme. Vi skal passe på med vores fordomme.

- Som leder er det væsentligt, at man sætter sig grundigt ind i metoden, hvis man vil arbejde med den. Og så uddelegere arbejdet. Jeg har ikke de store "aktier" i netværksrådslagning i det daglige. Jeg har været med til at implementere metoden og har bakket op undervejs. Og fordi vi er et lille sted, passer jeg af og til biksen, når en medarbejder skal deltage i en rådslagning. Når man tager beslutningen om at arbejde med netværksrådslagning, skal man være loyal over for processen. Det kræver tid, og man skal give det tid.

Ud i kommunerne

Og jo, det koster også penge. Men langt hen ad vejen handler det om prioritering.

- Vi har implementeret netværksrådslagning hos os. Det betyder, at vi tænker lidt anderledes og har omprioriteret vores ressourcer og tilbud. Samtidig har amtet bevilget 50.000 kr. til at forsætte arbejdet i år.

Fra næste år kommer Skjoldbo, ligesom mange andre steder, til at høre under kommunen. Det håber Dieter Sebelin bliver en fordel.

- Jeg tror på, at vi vil komme til at opleve et kvalitets-spring. Mange kommuner har gode resultater med familierådslagning, og det ville være meget positivt, hvis kommunerne vil gå ind i netværksrådslagning med samme ildhu.

Værd at være opmærksom på

1. Beboeren er i centrum

Det er vigtigt, at beboeren selv formulerer de spørgsmål, der skal diskuteres på rådslagningen. Medarbejderens funktion er at spørge ind til temaerne, for at gøre dem så præcise som muligt.

At det er beboerens rådslagning, kommer også til udtryk ved, at han eller hun selv beslutter, hvem der skal inviteres.

2. Medarbejdernes vilje og tro på, at det nytter, er en væsentlig drivkraft

Medarbejderne har en vigtig rolle i forhold til at motivere beboeren. Medarbejderne skal være i stand til tydeligt at signalere, at de tror på, at beboeren og dennes netværk har ressourcer til at udarbejde og gennemføre en plan for beboerens fremtid.

Det er vigtigt, at den medarbejder, der er med til at sætte rådslagningen i gang, følger processen til dørs. Erfaringerne viser, at beboerne oplever det som et svigt, hvis en medarbejder ikke deltager i rådslagningen som aftalt.

3. Det er vigtigt at have fælles fodslag

Det kræver noget at arbejde med en ny metode. Derfor er det vigtigt, at hele personalegruppen er enige om, at det er en god idé, og at alle er grundigt informeret om modellen, og hvad det vil sige at arbejde med netværksrådslagning.

Ledelsen på boformen har en central rolle. Lederen må interessere sig aktivt for arbejdet, bakke op om metoden og engagere sig i diskussioner om udviklingsmuligheder. Det er med til at sende et vigtigt og positivt signal til alle medarbejdere om, "at her arbejder vi med netværksrådslagning!".

4. Det kræver ressourcer

Der er nogle udgifter forbundet med at holde netværksrådslagning: udgifter til løn til samordner, transport, mad og drikke på selve rådslagningen, og evt. løn til vikarer. Når det er sagt, vurderer lederne fra de boformer, der deltog i forsøgsprojektet, at det at holde netværksrådslagning langt hen ad vejen kan indgå i boformens almindelige arbejde, når først metoden er indarbejdet. Det handler også om prioritering af boformens ressourcer.

5. Netværksrådslagning er ikke en mirakelkur

Sidst, men ikke mindst er det vigtigt at være opmærksom på, at netværksrådslagning ikke er en mirakelkur. En netværksrådslagning løser i sig selv ikke alle problemer, men kan være med til at sætte en positiv proces i gang for beboeren. Det er væsentligt at være opmærksom på det og at melde det klart ud, både til beboeren og netværket.

Jeg kunne tydeligt fornemme, at min kontaktperson også troede på, at det var noget, jeg kunne bruge... og det var også med til at styrke min tro på, at det tør jeg godt gå i gang med... *(Beboer)*

Netværksrådslagning – en reminder

- De spørgsmål, der skal besvares til rådslagningen, laves i et partnerskab mellem beboeren og en medarbejder på boformen.
- Temaer til rådslagningen formuleres som konkrete spørgsmål.
- Samordneren skal være ekstern og ikke kende beboeren eller hans historie på forhånd.
- Beboeren og samordneren finder sammen frem til, hvem der skal inviteres til rådslagningen.
- Samordneren etablerer kontakten til de personer i netværket, der skal deltage i rådslagningen, og besøger alle i netværket personligt.
- Beboeren skal kunne komme i kontakt med samordneren i perioden op til rådslagningen.
- Selve rådslagningen holdes uden for boformen.
- Rådslagningen gennemføres efter modellens tre trin.
- Den medarbejder fra boformen, beboeren har samarbejdet med i forløbet, deltager som boformens informator til selve rådslagningen.
- Medarbejderen deltager ikke i rådslagningens trin 2 (netværkets egen rådslagning).
- Rådslagningen munder ud i en skriftlig plan, som samordneren sender ud til deltagerne efter mødet.
- Der laves aftale om en eller flere opfølgninger, når den første netværksrådslagning rundes af.

Spørgsmål og svar

? **Kan alle have glæde af netværksrådslagning?**

Netværksrådslagning er et tilbud, som mange – måske de fleste beboere – kan drage nytte af. Det viser erfaringerne fra forsøgsprojektet. Men der er nogle forhold, det er vigtigt at være opmærksom på. Fx er det vigtigt, at beboeren har et reelt ønske om forandring, ligesom det er vigtigt, at medarbejderen tror på, at netværksrådslagning er en god idé. Se også side 23.

? **Hvordan laves spørgsmålene til netværksrådslagningen?**

Beboeren formulerer spørgsmålene til rådslagningen, med støtte fra en medarbejder på boformen. Beboeren har udspillet og kan beslutte, hvad der skal tages afsæt i. Men medarbejderen har en vigtig funktion som sparringspartner med faglig indsigt i nogle af de problematikker, der er aktuelle for beboeren.

Der er en række forhold, det er vigtigt at være opmærksom på, når der skal udarbejdes spørgsmål til rådslagningen – se side 22.

? **Hvordan ansættes samordneren?**

Samordneren er ansat i den periode, det tager at planlægge og gennemføre en netværksrådslagning. Som regel på timebasis.

De fem samordnere, der var tilknyttet forsøgsprojektet, udgør en kerne af samordnere, som boformerne kan benytte fremover. Samordnerne kan kontaktes via Socialt Udviklingscenter SUS (bj@sus.dk).

Samordner Lotte Hansen har udarbejdet en udførlig vejledning for samordnere, med udgangspunkt i familierådslagning. Vejledningen kan findes på forlaget Hans Reitzels hjemmeside: www.hansreitzel.dk, søg efter familierådslagning og klik på bogen Familierådslagning.

? **Hvor holdes netværksrådslagningen?**

Det er vigtigt, at netværksrådslagningen holdes et sted, hvor netværket mødes på en "neutral" bane. Det kan fx være i et lokale på biblioteket, i det lokale medborgerhus, på en skole eller på et hotel.

? **Hvad koster det at holde en netværksrådslagning?**

Udgifterne til en netværksrådslagning er typisk:

Løn til samordner: Timelønnen for en samordner er ca. 250 kr. (2005). Samordneren bruger erfaringsmæssigt 18-22 timer på at planlægge og gennemføre den første netværksrådslagning for en beboer og ca. halvdelen på de opfølgende rådslagninger.

Transport: Udgifter til transport varierer alt efter, hvor mange personer i netværket samordneren skal besøge, og hvor de bor. Transportudgifterne er også afhængige af, hvor rådslagningen finder sted.

Forplejning: Udgifter til forplejning på selve rådslagningen, kaffe og kage og/eller spising – varierer ligeledes alt efter, hvor mange der deltager i rådslagningen.

Ja, det var noget nyt (...), som vi håbede kunne hjælpe Jesper. Og vi andre. Også at vi fik lov at sige noget – også hans to brødre. *(Mor til beboer)*

Lokaler: Der skal evt. betales leje for det lokale, hvor netværksrådslagningen holdes.

Løn til vikar: I nogle tilfælde må boformen regne med at skulle bruge ressourcer på vikarer, hvis beboerens kontaktperson fx er på vagt den dag, rådslagningen skal holdes.

Skal der altid være en opfølgning?

Ja – en vigtig del af metoden er, at en netværksrådslagning altid følges op af en eller flere opfølgende rådslagninger. I forsøgsprojektet havde de fleste beboere 2-3 opfølgninger.

Hvor lang tid varer en netværksrådslagning typisk?

Det kan være svært at sige præcist, hvor lang tid hele processen med netværksrådslagningen strækker sig.

Forberedelsesfasen – fra beboeren har sagt ja til en netværksrådslagning, og til selve rådslagningen finder sted – varer typisk 4-6 uger. Det er vigtigt, at perioden ikke bliver længere, hvis motivationen hos beboere og netværk skal fastholdes.

Selve rådslagningen (de tre trin samlet) varer typisk 2-4 timer.

Opfølgningsperioden kan variere, alt efter hvor mange opfølgninger der er behov for.

En tommelfingerregel er, at netværksrådslagningen er afsluttet inden for et år

Forsøgsprojektet kort fortalt

Tre boformer under KFUM's Sociale Arbejde i Danmark deltog fra foråret 2003 til efteråret 2005 i et udviklingsprojekt om netværksrådslagning for hjemløse.

Formålet med projektet var at afprøve og udvikle netværksrådslagning som ny metode og beslutningsmodel i arbejdet med beboerne på Skjoldbo i Esbjerg, Sølyst i Horsens og Toften i Slagelse.

Inspirationen til udviklingsprojektet kommer fra børne- og familieområdet, hvor mange kommuner har gode erfaringer med familierådslagning som model til at træffe beslutninger om handling i familier, hvor et barn eller en ung har problemer. Socialt Udviklingscenter SUS så muligheder for at transformere modellen, så den også kunne anvendes i arbejdet med hjemløse mennesker, og søgte i 2001 Socialministeriet om midler til at afprøve modellen i samarbejde med de tre boformer.

En væsentlig aktivitet i udviklingsprojektet var at uddanne medarbejdere på boformerne til at anvende de metodiske grundprincipper og arbejde med net-

værksrådslagning som model. Projektet var derfor centreret om en række fælles undervisningsdage, og om løbende sparring til medarbejdere på de enkelte boformer. Der deltog 25 medarbejdere fra de tre boformer i undervisningsforløbene.

Erfaringerne fra projektet er samlet op i rapporten Netværksrådslagning – erfaringer, fortællinger og refleksioner fra et udviklingsprojekt om netværksrådslagning for hjemløse, Socialt Udviklingscenter 2005. Publikationen her bygger primært på denne rapport.

Rapporten kan downloades på Socialt Udviklingscenter SUS' hjemmeside www.sus.dk

Forsøgsprojektet i tal

I forsøgsprojektet blev der gennemført i alt 37 rådslagninger, 16 "førstegangsrådslagninger" og 21 efterfølgende rådslagninger – for i alt 16 beboere. Rapporten fra projektet tager primært udgangspunkt i de første 20 rådslagninger for 13 beboere.

For 3 af de 13 beboere blev der holdt en enkelt rådslagning. De øvrige beboere havde 2 eller flere rådslagninger.

12 af de 13 beboere er mænd. Beboerne var fra 26 til 49 år. De havde opholdt sig på boformen mellem 1,3 år og 6 år (samlet), nogle af beboerne har været indskrevet mange gange på boformen.

Temaer for rådslagningerne

Temaerne for de spørgsmål, beboerne formulerede for rådslagningerne, var:

- Bedre kontakt (eller genoptaget kontakt) med familie og venner
- Bedre kontakt med børn
- Boligforhold, støtte til at finde ny bolig, fastholde bolig
- Økonomi (hjælp til at administrere mv.)
- Fritidsinteresser
- Arbejde eller beskæftigelse
- Hjælp til alkoholproblemer
- Andet – hjælp til at vise følelser, hjælp til at få mit voksenliv tilbage, hjælp til at skaffe pc mv.

De fleste beboere havde flere spørgsmål til rådslagningen.

Deltagere i rådslagningerne

Ud over beboeren deltog der i gennemsnit 6 familiemedlemmer og medlemmer af netværket ved de enkelte rådslagninger, antallet af deltagere varierede mellem 2 og 12.

Ved de fleste rådslagninger var hovedparten af deltagerne familie, men ved 15 af rådslagningerne deltog der også andre medlemmer fra netværket. Det var typisk tidligere plejeforældre og venner til beboerne. En enkelt beboer havde inviteret en tidligere arbejdsgiver med.

Som regel var der en eller to informatører, der gav informationer om beboeren, og i de fleste tilfælde var der tale om medarbejdere fra beboerens boform. I 3 af rådslagningerne var der ud over medarbejdere fra boformen informatører udefra.

At få hjælp til
at finde arbejde...

//

Noget af det, der har gjort mig helt høj, er, at det har været enormt lækkert og dejligt, at min familie også har været glad for at se MIG, og har nydt at være sammen med mig. Det var mig, der var midtpunkt, det var så dejligt. Det har jeg kun været vant til at være, når jeg har stået foran dommeren. *(Beboer)*

